

Seksuel chikane på arbejdspladsen

Faglige, politiske og retlige spor

Anette Borchorst & Lise Rolandsen Agustín

AALBORG UNIVERSITETSFORLAG

Seksuel chikane på arbejdspladsen
Faglige, politiske og retlige spor
Af Anette Borchorst og Lise Rolandsen Agustín

2. udgivelse i serien: Studier i demokrati, politik og samfund

Serieredaktion:

Johannes Andersen, lektor ved Aalborg Universitet
Sanne Lund Clement, lektor ved Aalborg Universitet
Klaus Levinsen, lektor ved Syddansk Universitet
Henrik Kaare Nielsen, professor ved Aarhus Universitet

1. udgave, 1. oplag

© Forfatterne og Aalborg Universitetsforlag, 2017

Grafisk tilrettelæggelse af indhold: Grethe Lassen /Toptryk Grafisk ApS
Grafisk tilrettelæggelse af omslag: Grethe Lassen /Toptryk Grafisk ApS
Trykt hos Toptryk Grafisk ApS, 2017
Forsidefoto: Jan Brødslev Olsen
ISBN: 978-87-7112-668-6
ISSN: 2246-1221

Udgivet af:
Aalborg Universitetsforlag
Skjernvej 4A, 2. sal
9220 Aalborg Ø
T 99407140
aauf@forlag.aau.dk
forlag.aau.dk

**FAGFÆLLE-
BEDØMT**

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af eller kopiering fra denne bog eller dele heraf er kun tilladt i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet og CopyDan. Enhver anden udnyttelse er uden forlagets skriftlige samtykke forbudt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Undtaget herfra er korte uddrag til brug i anmeldelser.

Indhold

Liste over figurer, tabeller og tekstboks	5
Anvendte forkortelser	7
Forord	9
1. Indledning	11
2. Data og metode	15
3. Tre spor i arbejdsmarkedsreguleringen: lovgivning, kollektive aftaler og retspraksis	23
4. Begreber og forklaringer	31
5. Sexchikanepolitik	45
6. Omfang	63
7. Forløb og effekter	75
8. Overblik over sager ved civilretter og nævn	91
9. Afgørelseskriterier i sager ved civilretter og nævn	105
10. Godtgørelser i sager ved civilretter og nævn	129
11. Arbejdsskadesager	141
12. Brancher	151
13. Forebyggelse og ”best practice”	163
14. Seksuel chikane i tre spor	171
15. Anbefalinger	177
Litteraturliste	179

- Bilag 1. Sexchikanesager ved civilretterne 190
- Bilag 2. Sexchikanesager ved Tvistighedsnævnet 256
- Bilag 3. Sexchikanesager ved Ligestillings/
Ligebehandlingsnævnet 262
- Bilag 4. Sexchikanesager i Erhvervssygdomsudvalget 266
- Bilag 5. Sexchikanesager ved faglig voldgift 268
- Bilag 6. Øvrige sager 286
- Bilag 7. Interviewpersoner 290
- Bilag 8. Instanser 292
- Bilag 9. Søgeord / Infomedia 294

Liste over figurer, tabeller og tekstbokse

Figur 1.	Arbejdsmarkedsreguleringens arenaer	23
Tabel 1.	Overblik over sager ved de civile domstole (1988-2016)	92
Tabel 2.	Overblik over sager ved Tvistighedsnævnet (1989-2016)	93
Tabel 3.	Overblik over sager ved Ligestillingsnævnet/ Ligebehandlingsnævnet (2001-2016)	94
Tabel 4.	Overblik over ankede sager ved de civile domstole (1988-2016)	94
Tabel 5.	Overblik over sager ved faglig voldgift (1988-2016)	95
Tabel 6.	Godtgørelser i forhold til ligebehandlingsloven i civile sager (1988-2016)	131
Tabel 7.	Overblik over arbejdsskadesager (2010-2015)	142
Tekstboks 1.	Delt bevisbyrde: politikerne	49
Tekstboks 2.	Delt bevisbyrde: åbent ekspertmøde 28.03.2001	50
Tekstboks 3.	SSEQ-spørgsmålene i Forsvarets analyse	65
Tekstboks 4.	HK's analyse	69

Tekstboks 5. Startskuddet i de faglige organisationer	77
Tekstboks 6. Det starter med ord	79
Tekstboks 7. Kontakt med fagforeningen	81
Tekstboks 8. Forligte sager	83
Tekstboks 9. De 17 chikanerede	84
Tekstboks 10. Tabuisering	85
Tekstboks 11. Effekter	88
Tekstboks 12. Sagsøgers forklaring om effekter	89
Tekstboks 13. De krænkede	97
Tekstboks 14. Krænkerne	103
Tekstboks 15. Det sagte og det usagte	115
Tekstboks 16. At sige fra	117
Tekstboks 17. Eskalerede forløb	120
Tekstboks 18. Eksempler på verbal chikane	122
Tekstboks 19. Sag fra Tvistighedsnævnet om omgangstone	123
Tekstboks 20. Omgangstone	126
Tekstboks 21. Godtgørelsesniveau	138
Tekstboks 22. Når krænkeren er en bruger eller borger	156
Tekstboks 23. Ungdomskultur	170

Anvendte forkortelser

A	Appellant
ABL	Ansættelsesbevisloven
AG	Arbejdsgiver
AKM	Anklagemyndigheden
AL	Ansættelsesloven
AML	Arbejds miljøloven
ASL	Arbejdsskadesikringsloven
BB	Berettiget bortvisning
BO	Berettiget opsigelse
DA	Dansk Arbejdsgiverforening
DI	Dansk Industri
Djøf	Ledernes, Juristernes, Økonomernes og Studerendes Fagforbund
DM	Dansk Magisterforening
DSR	Dansk Sygeplejeråd
EAL	Erhvervsansvarsloven
EFB	Etnisk forskelsbehandling
ESU	Erhvervssygdomsudvalget
EUL	Erhvervsuddannelsesloven
FB	Forskelsbehandling
FBL	Lov om forskelsbehandling
FF	Frifindelse

FOA	Fag og Arbejde
FRA	Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder
FTF	Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd
FUL	Funktionærloven
FVL	Forvaltningsloven
GG	Godtgørelse
HAST	Handelens Aftale om Samarbejde og Trivsel
HD	Højesterets dom
HK	Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund
IS	Indstævnte
KL	Kommunernes Landsforening
LBL	Ligebehandlingsloven
LBN	Ligebehandlingsnævnet
LO	Landsorganisationen i Danmark
LSN	Ligestillingsnævnet
ML	Medhjælperloven
MU	Misligholdelse af uddannelsesaftale
NFA	Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø
OU	Opsigelse af uddannelsesaftale
PTSD	Posttraumatisk stresssyndrom
S	Sagsøger
SC	Seksuel chikane
SHD	Sø- og Handelsretsdom
SOSU	Social- og sundhedsassistent
STE	Sagsøgte
STL	Straffeloven
TEK-SAM	Samarbejdsorgan for DI og CO-Industri
TR	Tillidsrepræsentant
TVN	Tvistighedsnævnet
UA	Uberettiget afskedigelse
UB	Uberettiget bortvisning
UO	Uberettiget opsigelse
VLD	Vestre Landsrets dom
ØLD	Østre Landsrets dom

Forord

Denne bog og dens resultater udspringer af forskningsprojektet GRIP (Gender Regimes in Politics). Projektet sætter fokus på, hvem og hvad der er afgørende for dansk ligestillingspolitik. Vi har arbejdet med, hvem der historisk pressede på for politiske initiativer, og hvad der styrede, om ligestilling blev taklet i politiske initiativer eller i den danske aftalemodel. Vi ser også på, hvad retliggørelse og europæisering betyder for politikken, og hvordan det spiller sammen med de danske traditioner for flertalsdemokrati og kollektive aftaler for arbejdsmarkedet. Ved starten i 2014 omfattede GRIP-projektet ikke seksuel chikane som tema. Under forberedelsen til et oplæg til Arbejdstilsynets konference i november 2015 om seksuel chikane viste det sig, at emnet passede fint ind i den metodiske og teoretiske tilgang, vi har i projektet. Vi fandt også ud af, at der findes en omfattende international litteratur om emnet, men ingen nyere dansk forskning. Af disse grunde gik vi i gang med denne bog.

Takket været VELUX-fondens bevilling til projektet har vi kunnet gennemføre en omfattende dataindsamling til brug for analysen: retssager og sager ved diverse nævn, ekspertinterviews, politiske dokumenter samt avisartikler. Vi takker vores videnskabelige assistenter Anita Nissen, Helene Møller Larsen, Anna Stegger Gemzøe og Katrine Buus, der har arbejdet ihærdigt med indsamling, kategorisering og kodning af materialet og været en uvurderlig hjælp. Tak også til vores studentermedhjælpere, der har transskriberet vores interviews.

Vi er taknemmelige for, at vores interviewpersoner har delt deres viden og erfaringer med os. Interviewmaterialet bidrager værdifuldt til forståelsen af det komplekse fænomen, som seksuel chikane er. Vi takker den lange række af personer fra fagforeninger, arbejdsgiverorganisationer og relevante myndigheder samt advokater og psykologer, der har taget sig tid til at tale med os.

En række personer har hjulpet os med adgang til og indsamling af materiale fra retssagerne. Stor tak til Peter Breum, Jeanette Hahnemann og Maiken Dreyer Christensen for deres hjælp samt til medarbejderne ved de byretter, der også har været behjælpelige med at fremsende retsudskrifter. Ligeledes ønsker vi at kvittere for assistance ved aktindsigten hos Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

Anette Borchorst og Lise Rolandsen Agustín
Oktober 2017